

Проект, 11.02.2013г.

ПОЗИЦИИ
НА БЪЛГАРСКАТА СТОПАНСКА КАМАРА ЗА НЕЗАБАВНИ ПРОМЕНИ НА
ПРИНЦИПИТЕ, РЕДА И ОСНОВАТА НА ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ (ТБО)

Основни правни и икономически проблеми при определяне на ТБО

1. Законът за местните данъци и такси (ЗМДТ), чл. 67, ал.2 и ал. 4 дава право на общинските съвети да определят размера на ТБО „пропорционално **върху основа, определена от общинския съвет**“, ако не могат да определят количествата. В тази част ЗМДТ противоречи на чл.141, т.4 на Конституцията на Република България (КРБ), доколкото това конституционно правомощие и задължение пада изцяло върху Народното събрание, а общинските съвети (ОбщС) или други държавни органи нямат право да определят реда (основата) на местните и държавни такси, вкл. ТБО. Това налага приемането на изчерпателна законова регламентация, отказ от изключенията за прилагане и от прехвърляне на функции към други местни и централни органи на държавната власт.

Практиката на общините при определяне на ТБО на база данъчна оценка на имотите или отчетна стойност на активите при прилагане на чл. 67 ал.2 от ЗМДТ противоречи и на конституционните принципи за равенство и справедливост. Една и съща публична услуга се предлага на различни цени на потребителите, в зависимост от правния статус на задължените лица и във функция на притежаваните имоти (жилищни и нежилищни). Нарушава се и Законът за защита от дискриминация, тъй като неравноправно са третират ползватели на услугата на базата на диференциация по имуществен признак.

2. В противоречие с действащото законодателство влизат и всички наредби на ОбщС, доколкото тяхното приемане и избора на основа за определяне на ТБО извън регламентираните в чл. 67, ал. 1 на ЗМДТ се основава на невъзможността за определяне на количеството БО. В същото време общините:

- подават данни за количествата образувани и третирани БО и свързаните с тези дейности разходи, които НСИ публикува;
- правят месечни отчисления за депониране на БО (по чл. 71а, ал.1, и чл. 71е, ал.1 на ЗУО и Наредба № 14/15.11.2010 г. на МОСВ и МФ), които се формират на база образувани, събрани и третирани, в т.ч. депонирани, количества БО.

Същевременно, в общинските администрации се поддържат и данните за населението с постоянна и временна адресна регистрация.

3. Прилагането на чл. 67, ал. 2 от ЗМДТ, в нарушение на ал.1 на същия член, както и мотивирането и вземането на решения от ОбщС по ТБО извън определената база (количества или на ползвател), поставя въпрос за справедливостта и етичния аспект на ежегодно вземаните решения в над 260 общини.
4. Чл. 67, ал.2 и ал. 4 от ЗМДТ и приетите наредби на всички ОбщС влизат в противоречие и с чл. 3, т. 6 от Закона за опазване на околната среда, въвеждащ принципите на ЕС - „замърсителят плаща“ и „отговорност на производителя“ (граждани, ползватели и собственици на жилищни и нежилищни имоти, генериращи съответните отпадъци).
5. Не са прилагат и принципите за равнопоставеност при формиране на таксите за всички ползватели (чл. 8, ЗМДТ) за възстановяване разходите на общината по предоставяне на услугата и създаване условия за разширяване на предлаганите услуги.
6. Включването към ТБО и на „такса поддръжка и чистота на обществените територии“ по чл. 67, ал. 4 я превръща в скрит втори имуществен данък, а не в такса (административно

определена цена) за предоставяне на обществена услуга при пазарно определени разходи. По този начин се прекъсва напълно връзката на стойността услугата с извършените разходи за реални количества събрани и третирани БО. Възможността в част от общините да се договарят по отделен ред услугите по събиране и транспортиране на БО по същество намалява символично общата тежест на определената ТБО за останалите компоненти на разходите (осигуряване на съдове за съхраняване на БО, проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата, почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места за обществено ползване).

7. ТБО на база данъчна оценка на имотите и отчетна стойност на активите поражда нереална отчетност на общинско и национално ниво за количествата генерирани БО на един жител (2009 г. - 467 кг.), които надхвърлят обявените равнища в редица развити страни. Налице са огромни необосновани различия между количества БО и приходи от ТБО по общини, населени места, между граждани и фирми. Проведеното проучване на БСК по общини и предприятия за средногодишните количества образувани и третирани БО, и платени ТБО показва изключително големи различия:
 - от 8 лв. до 10 000 лв. на едно лице,
 - от 30 лв. до над 30 000 лв. на тон БО,
 - за извозен контейнер (2 м3, 250 кг) от над 8-10 хил. лв.,
 - от 7 кг до над 2400 кг на жител в отделните общини.
8. Налице е значителна дискриминация на бизнеса спрямо гражданите – около 5 пъти по-високи ставки на ТБО за бизнеса (в предишни години в Столична община - 7 пъти). Налице са примери, при които общини с над 50 хиляди жители, едно-единствено предприятие с персонал 600 души покрива над 70% от общинските приходи по ТБО.
9. Прилагането на ТБО като квази данък в несъразмерно високи размери санкционира и ограничава инвестициите в капиталоемки съоръжения и дейности при продължаваща криза на икономиката.
10. Порочният начин на определяне на ТБО не стимулира предотвратяването на генерирането и разделното събиране на БО. Това води до необходимост от преимуществено инвестиране в съоръжения за депониране, необходимост от последваща рекултивация на депата и допълнителни разходи, което води до последващо постоянно увеличаване на ставките на ТБО.
11. Налице е провал при осъществяване на разделното събиране на отпадъци от хартия, пластмаса, стъкло и метал, поради неизградени системи и липсата на връзка на платената ТБО с количеството събрани и третирани БО. Създават се условия и за неизпълнение на националните количествените цели за оползотворяване и рециклиране на отпадъците.
12. Изключително ненадеждни са прогнозите и разчетите за поносимост на таксите при проектиране на нови съоръжения за БО, финансирани със средства от ЕС. Залага се изключително висока непропорционална тежест върху бизнеса (при 10% от образуваните количества БО се разпределят над 60-80% от очакваните общи приходи от ТБО). Освен необосновано скрито социално субсидиране без подоходен и имуществен тест, се наслагват и допълнителни паралелни приходи, извън ТБО – от продуктови такси за масово разпространени отпадъци, от разделно събиране, от проектно финансиране от бюджета, от ПУДООС, от ОП „Околна среда“, от бевъзмездно използване на обработеният ресурс като страничен продукт.
13. Многобройни са случаите на отклоняване на приходи от ТБО за финансиране на дейности за цели, различни от управлението на отпадъците, което се потвърждава и от съответните доклади на Сметната палата.
14. Деформациите при определянето на основата и ставките на ТБО в крайна сметка водят до разрастване на монополизацията и сивия сектор в дейностите по събиране и третиране на БО, насърчавана по законодателен и административен ред.

**Предприети действия от БСК за промяна на
законодателството и практиката при определяне на ТБО**

1. Заведени дела във ВАС;
2. Жалба и прието решение на Комисията за защита от дискриминация за пряка дискриминация по признак имуществено състояние на членския състав на БСК във връзка с чл.3 ал.2 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗОД).
3. Жалба № П1-Ж 1768/31.03.2011 до Омбудсмана на Р. България;
4. Отправената препоръка на Омбудсмана до 41-то НС и МС за промяна на ЗМДТ и отпадане определянето на ТБО пропорционално върху основа, регламентирана от общинските съвети.
5. Представени предложения за промени в ЗМДТ в 39, 40 и 41-то НС, целящи:
 - Хармонизиране на законодателството с изискванията и практиката в ЕС;
 - Разширяване на финансовата децентрализация и самостоятелност на общините – спешна подготовка на промени в ЗМДТ;
 - Недопускане на дискриминация между бизнеса и гражданите;
 - Отпадане на квазитакаса "чистота на обществените територии" и покриване на разходите от имуществените данъци;
 - ТБО вместо данък да е реална такса, цена на пряко предоставяна услуга, определена на база количеството събрани/третиращи БО;
 - ОбщС да определя само ставките на ТБО върху законово определена основа и ред, като се отчитат местните условия и разходи;
 - Освобождаване от ТБО на фирми, граждани и ет. Собственост, с договори за пряко обслужване с оторизирани оператори;
 - Задължително измерване на масата в третиращи съоръжения – с построяването на депата по изискванията на ЕС и закриването на несъответстващите. Това предложение може да се счита за изпълнено;
 - Пълно детайлно аналитично публично регистриране на генерирани и третиращи количества, на инвестиционните и оперативни разходи за третиране на БО;
 - Мерки за прилагане на режима на адресна регистрация, вкл. завишени глоби за нерегистрираните лица и управителни органи на сгради в режим на етажна собственост;
 - Ежегодно деклариране от собствениците на имоти и управителите на етажна собственост на броя на ползвателите (собственици, наематели и ползватели на обекти в съответните имоти);
 - Връщане на отменените през 1995г. задължителни изисквания за проектиране на помещения за временно съхранение на масово разпространени отпадъци в жилищни, търговски и офис сгради (Наредба 7 от 22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, ДВ бр.3/13.01.2004г.);
 - Стимули за ограничаване на количествата образувани БО чрез разделното събиране, подобряване на качество на услугите, ниски разходи и конкурентни цени;
 - Прекратяване на практиката за финансиране на услуги и дейности извън битовите отпадъци със събираната ТБО;
 - Премахване на дискриминацията и необоснованите значителни разлики в размера на таксите спрямо количеството образувани и третиращи БО между бизнеса и гражданите и между отделните общини;
 - Промени в управлението на т.нар. масово разпространени отпадъци;
 - Промяна на статута и режима на функциониране на т.нар. организации за оползотворяване.
6. Отправено искане до Президента на Република България за сезиране на Конституционния съд за противоконституционност на чл. 67, ал. 2 от ЗМДТ спрямо чл. 141, т.4 на КРБ при декларирана подкрепа от страна на членуващи в БСК предприятия, регионални и браншови сдружения.